

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 18101-09-20 סמוחה ואח' נ' בנק הפועלים בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט שמואל בורנשטיין

מבקשים

1. רון סמוחה
 2. יעקב גוטמן
 3. לאה שטרק
- ע"י עו"ד גיא רשף

נגד

נתבעים

1. בנק הפועלים בע"מ
 2. בנק מזרחי טפחות בע"מ
 3. הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
- ע"י עו"ד בעז פייל

חקיקה שאוזכרה:

- חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006: סע' 18(ד), 27א
- תקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010
- חוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981
- כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), תשנ"ב-1992
- תקנות הגנת הצרכן (האותיות בחוזה אחיד ובתנאי הכלול במידע אחר המיועד לצרכן), תשנ"ה-1995

פסק דין

פתח דבר

1. לפניי בקשה לעשות שימוש בסמכותי לפי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות") ותקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע-2010 (להלן: "התקנות"), ולהורות על אישור הסדר פשרה (להלן: "הסדר הפשרה").
2. ענייני של הסדר הפשרה הוא בבקשה לאשר תובענה כייצוגית (להלן: "בקשת האישור") אשר הוגשה ביום 8.9.2020 על ידי המבקשים כנגד המשיבים (להלן גם "הבנקים"), בה נטען כי האחרונים מפריס את הוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות") וכללי הבנקאות מכוחו, כאשר הם

מחייבים את לקוחותיהם בגין העברת מט"ח לחו"ל (בחלופת OUR) מבלי לגלות להם, טרם ביצוע הפעולה, את סכום הוצאות הבנק הכתב (מכונה גם 'בנק קורספונדנט') בהן יחויבו. כמו כן, נטען, כי הבנקים גובים מלקוחותיהם סכומים בגין הוצאות הבנק הכתב מעבר ל"עלות הממשית" ששילמו בפועל לבנקים הכתבים. לטענת המבקשים, התנהלות זו עולה כדי הטעיה, הפרת חובה חקוקה וגבייה בניגוד להוראות התעריפון המלא ו**כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992**.

3. המשיבים, מנגד, טענו, כי אין להם אפשרות לדעת מראש את שיעור הוצאות הבנק הקורספונדנט (למעט בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ לגבי עלות הקורספונדנט הראשון), אלא רק בדיעבד לאחר שהבנק הקורספונדנט מחייב את הבנק הישראלי בהוצאה זו. עוד עמדו המשיבים על כך שהם גובים את הוצאות הבנקים הקורספונדנטים מלקוחותיהם בהתאם לעלות הממשית בה נשאו.

4. ביום 1.7.2021 ולאחר דיון קדם משפט שהתקיים ביום 30.6.2021 ניתנה על ידי החלטה לפיה התבקש המאסדר - המפקח על הבנקים - להעביר את התייחסותו לסוגיה המרכזית שבמחלוקת "האם נדרש הבנק להציג בתעריפון המלא את עמלת הבנק הכתב בעת העברת מטבע חוץ בחלופת OUR (על חשבון הלקוח)". במסגרת החלטה זו התבקש המאסדר ליתן התייחסותו הן לעניין הצגת מחירי עמלות הכתב בתעריפון הבנק והן לעניין הצגת המחיר ללקוח אגב ביצוע הפעולה, וכן הוא הופנה לעניין זה לת"צ **4737-03-14** 19140-01-14 **אלקס נ' בנק הפועלים והבנק הבינלאומי** (להלן: "**עניין אלקס**"), במסגרתו אושרה בקשת הסתלקות בעניין שהוא, לכאורה, דומה לבקשת האישור דנן.

5. ביום 24.11.2021 הוגשה עמדת המאסדר, במסגרתה הוא הבהיר כי על הבנקים לשקף ללקוח בתעריפון את "ההוצאה הממשית המקסימאלית" הרלוונטית לשירות, ככל שזו אינה אחידה. באשר להצגת המחיר אגב ביצוע הפעולה, עמדת המאסדר הייתה כי חלה חובה להציג לכל הפחות את מחירי המקסימום, וככל שיש באפשרות הבנק להעביר אינדיקציה מדויקת יותר למחיר הממשי בזמן אמת – עליו לעשות זאת. בתוך כך הפנה המאסדר לעמדה שהוגשה בעניין ת"צ **42822-09-18** **יעקב גוטמן נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ**. בנוסף, ביום 9.3.2022, הגיש הפיקוח על הבנקים הודעה בדבר מכתב מטעם המפקח על הבנקים שנשלח ביום 16.2.2022 למנכ"ל הבנקים בנוגע לגילוי עלות השירות לפי חלק 11 לתעריפון המלא (להלן: "**מכתב המאסדר**").

6. ביום 10.3.2022 התקיים קדם משפט נוסף, בנוכחות נציג המאסדר, בסופו המלצתי לצדדים לפנות להליך גישור כאשר אף ציינתי שמצופה שאף המפקח על

הבנקים ייקח בו חלק. בהתאם לכך פנו הצדדים להליך גישור בפני המגשרים פרופ' אלון קלמנט ועו"ד שושי נרי. בבקשת לאישור הסדר הפשרה ציינו הצדדים, כי התקיימה פגישה בין המגשרים לבין נציגי הפיקוח על הבנקים, וכי אלה עדכנו שמתקיים הליך רגולטורי בנוגע לאופן היישום של עמדת הפיקוח בנוגע לחלק 11 "הוצאות צד שלישי" לתעריפון המלא ללקוחות יחידים ועסקים קטנים. בתום ניהול הליך הגישור הגיעו הצדדים להסכמות, על בסיסן גובש הסדר הפשרה שהוגש ביום 7.8.2025 לאישור.

עיקרי הסדר הפשרה

7. הקבוצה עליה יחול הסדר הפשרה כוללת את כל לקוחות המשיבים, בעבר ו/או בהווה, לרבות עסקים גדולים, שהחל מיום 8.9.2013 (7 שנים לפני הגשת הבקשה לאישור) ועד למועד פסק הדין המאשר הסדר פשרה זה בפסק דין חלוט, ביצעו פעולה של העברת מט"ח בחלופת OUR.

8. הסדר הפשרה כולל, הלכה למעשה, הסדרה עתידית (המבוססת על הנחיות הפיקוח על הבנקים) וכן החזר פרטני ללקוחות. סכומי החזר, שישולמו באופן שווה מתוך סכום החזר לפי מספר הלקוחות הזכאים, בהתייחס לכל אחד מהבנקים המשיבים, מפורטים בהסכם הפשרה. על פי האמור בבקשה לאישור הסדר הפשרה, סכומים אלה נקבעו בהתאם להערכה שביצעו הבנקים במסגרת הליך הגישור מחודש מרץ 24 של כ-25% מתוך הוצאות הבנקים הקורספונדנטים שנגבו מלקוחות אשר ביצעו העברת מט"ח בחלופת OUR החל מיום 16.2.2022 – מועד משלוח מכתב המאסדר ועד לשנת 2025. במסגרת הליך הגישור הבנקים בדקו את סכומי ההוצאות ביחס לשנים 2022 ו-2023 ועל בסיס זה העריכו את סך ההוצאות שנגבו בשנים 2022-2025 שעמדו לגבי בנק הפועלים על סך כ-6 מיליון ₪, ולגבי בנק מזרחי על סך של כ-4 מיליון ₪. לגבי הבנק הבינלאומי, רק לגבי עלויות הקורספונדנט השני, שעמדו על סך של כ-1.6 מיליון ₪ (שכן עלויות הקורספונדנט הראשון מגולות). לאור האמור, סכום החזר שישולם על ידי בנק הפועלים ללקוחותיו יעמוד על סך 1,500,000 ₪; בנק המזרחי – 1,000,000 ₪; הבנק הבינלאומי – 400,000 ₪. עוד נקבע בהסדר הפשרה כי ככל שחשבון הלקוח הזכאי יהיה סגור, יפעלו המשיבים להשבה פרטנית של סכום החזר כל עוד הוא עולה על 50 ₪, שאחרת, הסכום יועבר לקרן לניהול וחלוקת כספים שנפסקו כסעד לפי [סעיף 27א לחוק תובענות ייצוגיות](#).

9. המשיבים הדגישו כי אין להם אפשרות לדעת מראש את שיעור הוצאות הבנק הקורספונדנט (למעט בבנק הבינלאומי עלות הקורספונדנט הראשון), אלא רק בדיעבד לאחר שהבנק הקורספונדנט מחייב את הבנק הישראלי בהוצאה. במסגרת

הבקשה לאישור הסדר הפשרה ציינו המשיבים כי הם הציגו בפני המגשרים נתונים חסויים המלמדים, לטענתם, על היעדר האפשרות לתת גילוי מראש של שיעור הוצאות הבנק הקורספונדנט מעבר לגילוי שניתן על ידם כיום. כמו כן טענו המשיבים כי הצגת "מחיר המקסימום", כעמדת המאסדר, אינה נכונה משלל נימוקים שהוצגו על ידם. יחד עם זאת, ולמרות שלעמדת המשיבים הגילוי הניתן על ידם הינו כדון, וכי הם חייבו את לקוחותיהם בהתאם לעלות הממשית בה נשאו, הרי שבשים לב לכך שהפיקוח על הבנקים מקיים הליך רגולטורי בעניין זה, הסכימו המשיבים להגיע להסדר פשרה זה, במסגרתו יתחייבו לפעול בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, ולפנים משורת הדין, אף לבצע השבה מסוימת ללקוחות זכאים, מתוך רצון לחסוד בהוצאות הכרוכות שבהמשך ניהול ההליך.

10. הצדדים המליצו על גמול למבקשים בשיעור של 2% מתוך סכום ההחזר של כל אחד מהבנקים בצירוף מע"מ (בנק הפועלים – 30,000 ₪; בנק מזרחי – 20,000 ₪; הבנק הבינלאומי – 8,000 ₪). הגמול ישולם בתוך 30 יום מהמועד שבו הסדר הפשרה יאושר בפסק דין חלוט. כמו כן המליצו הצדדים על תשלום שכר טרחה לבא כוח המייצג בשיעור של 23% מתוך סכום ההחזר של כל אחד מהבנקים בצירוף מע"מ (בנק הפועלים – 345,000 ₪; בנק המזרחי – 230,000 ₪; הבנק הבינלאומי – 92,000 ₪). 75% מסכום שכר הטרחה ישולם בתוך 30 יום מהמועד שבו יאושר הסדר הפשרה בפסק דין חלוט, והיתרה, בתוך 30 ממסירת הודעה בדבר השלמת השבת הכספים.

11. הצדדים ביקשו שלא למנות בודק, שכן לטענתם מדובר בהסדר פשרה המבוסס על טענות משפטיות גרידא, וכי הנתונים שביסודו הם "פשוטים וגולמיים".

12. ביום 12.8.2025 ניתנה החלטתי לפיה אין מקום לדחות את ההסדר על הסף ולפיכך הוריתי לפרסם הודעה בדבר הגשת הבקשה לאישור הסדר פשרה ולהעבירה ליועצת המשפטית לממשלה, ולמפקח על הבנקים ישראל (להלן: "הגורמים המקצועיים במדינה")

עמדת הגורמים המקצועיים במדינה

13. ביום 10.12.2025 הוגשה עמדת הגורמים המקצועיים במדינה וזאת בהתאם [לסעיף 18\(ד\) לחוק תובענות ייצוגיות](#). ביום 15.12.2025 אף העבירו הגורמים המקצועיים את מכתבו של המפקח על הבנקים מתאריך 10.12.2025 הכולל גם התייחסות למכתב המאסדר וחידוד האמור בו (סעיף 4 בחלק השני של המכתב).

14. בעיקרו של דבר העירו הגורמים המקצועיים במדינה באשר להיקף מעשה בית הדין, וזאת בהתחשב בכך שהקבוצה שעליה יחול מעשה בי-דין, דהיינו לקוחות הקבוצה כהגדרתה בהסדר הפשרה, הינם כל הלקוחות שביצעו העברת מט"ח בחלופת OUR החל מתאריך 8.8.2021 ועד למועד אישור פסק הדין, וזאת בשעה שהקבוצה הזכאית לפיצוי ("לקוחות זכאים"), הם אלה שביצעו את הפעולה החל ממועד מכתב המאסדר, שהיינו בתאריך 16.2.2022. בהקשר זה הבהירו הגורמים המקצועיים במדינה כי מכתב המאסר לא נועד לייצג דין חדש "יש מאין", ואף לא לשנות את הדין הקיים, אלא תכליתו הייתה להבהיר את המצב המשפטי התקף ולצקת פרשנות עדכנית וקונקרטית להוראות הדין הקבועות זה מכבר [בחוק הבנקאות \(שירות ללקוח\)](#), התשמ"א-1981 ובכללי הבנקאות מכוחו.

15. לטעמם של הגורמים המקצועיים במדינה, חובת הגילוי הנאות ושיקוף עלות השירות ללקוח (למצער כסכום מקסימלי) היא חובה סטטוטורית, אשר הייתה שרירה וקיימת גם בתקופה שקדמה להוצאת מכתב זה, כאשר עמדת המאסדר והמכתב אך חידדו את אופן יישום החובה ביחס לעמלות צד שלישי, על רקע התובנה כי בידי הבנקים קיימת היכולת המעשית והמידע הנדרש לשקף עלויות אלה. לפיכך, אי הצגת העלות המקסימלית ללקוח טרם ביצוע הפעולה, עולה כדי הפרה לכאורה של הוראות הדין. משכך, נראה כי מבחינה עקרונית ומהותית, היה מקום בנסיבות העניין לפיצוי חברי הקבוצה גם בגין התקופה שקדמה למועד המכתב האמור.

16. לגישת הגורמים המקצועיים במדינה, תוצאה זו (לפיה לא קיימת חפיפה בין הקבוצה עליה יחול ההסדר ותהא כפופה למעשה בית דין, לבין הקבוצה הזכאית לפיצוי), מעוררת קושי ובתוך כך אף הפנו לע"א 6919/14 ברוט נ' פלאפון תקשורת בע"מ (נבו 18/04/2016), בו קיבל בית המשפט העליון את עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה אין להחיל מעשה בית דין ביחס לעילות שהקבוצה המיוצגת לא קיבלה פיצוי בעטיין במסגרת הסדר הפשרה. לפיכך, ובשים לב לכך שהסוגיה לא התבררה בהליך סדור ועילת ההשבה לכלל הקבוצה לא נשללה, עולה קושי בקביעת מעשה בי-דין ביחס לחלק מן הקבוצה כאשר אין בצדו כל פיצוי. לדעת הגורמים המקצועיים, יש לקבוע השבה גם ביחס לחלק קבוצה זה, בשיעורים שיהלמו את נסיבותיה וסיכוייה של העילה ביחס לכלל הקבוצה ולא רק לחלק ממנה, ולחלופין, ולכל הפחות, יש לקבוע שלא יחול מעשה בית דין ביחס לחברי הקבוצה שאינם זכאים לפיצוי (חברי הקבוצה בין התאריכים 08/09/2013 ועד 16/02/2022), כך שחברי הקבוצה יוכלו למצות את זכויותיהם בהליך אחר.

תגובת הצדדים לעמדת הגורמים המקצועיים במדינה

17. ביום 8.1.2026 וביום 13.1.2026 הוגשה תגובת הצדדים לעמדת הגורמים המקצועיים במדינה. בעיקרו של דבר חולקים הצדדים על הטענה כי מאז ומתמיד הייתה חובה להציג את עלות השירות דן, כאשר לטענתם הדבר אינו עולה בקנה אחד הן עם העמדה שהובעה בעניין **אלקס** והן עם האמור במכתב המאסדר לפיו "עמדת הפיקוח השתנתה לאחרונה". לטענתם, שינוי הדין, ככל שהיה, ובהתייחס לחלק 11 לתעריפון, הינו רק עם מכתבו של המפקח על הבנקים מיום 10.12.2025 בו צוין כי דרך הגילוי המוצגת במכתב המאסדר, דהיינו מחיר המקסימום, היא רק אחת מהדרכים האפשריות לשקף את העלות ללקוח, אולם קיימות גם דרכים אפשריות נוספות, וזאת בצד מתן הקלות שונות בעניין זה. לפיכך, טוענים הצדדים, כי הסדר הפשרה, המעניק את הפיצוי לכל לקוח ששילם עמלה לאחר מכתב המאסדר, אף מיטיב עם הלקוחות מעבר למתחייב על פי דין.

18. אשר לעמדת הגורמים המקצועיים לפיה יש לשקף את העלות המקסימלית בעת ביצוע הפעולה ועל פי כללי הגילוי הנאות, טוענים הצדדים, כי בשעה שהמידע אינו בידעת הבנקים, ממילא אין להם חובה לגלותו בעת השירות, וכי אין בסיס כלשהו לקביעה שיש לגלות את העלות המקסימלית. בנוסף, הצגת העלות המקסימלית מעוררת קושי, משום שמדובר בסכום שרירותי ומנותק מסכום ההוצאות שיגבה בפועל, ואף בית המשפט העליון סבר כי אין בסיס בדין לקביעת סכום מקסימלי, מה גם שהדבר אף יכול לגרום להטעיית הלקוחות (בעניין זה הפנו הצדדים לדברי כב' השופט גרוסקופף בדיון בעניין ע"א 6203/23 **רון נ' בנק איגוד**; הפרוטוקול צורף כנספח 4 לתגובת משיבים 2 ו-3).

19. אשר לאמור על ידי הגורמים המקצועיים במדינה בהתייחס להיקף מעשה בית הדין, טוענים הצדדים כי הוכרה בפסיקה האפשרות כי לא תהא חפיפה בין הקבוצה עליה חל ההסדר, והקבוצה הזכאית לפיצוי, וזאת בשים לב לסיכויי התביעה ולהסדרה העתידית, מה גם שלפי עמדת המשיבים ממילא לא היה כל מקום ליתן פיצוי כלשהו. הצדדים אף ציינו כי לא הוגשו התנגדויות להסדר הפשרה או בקשות ליציאה מהקבוצה. ב"כ המבקשים ציינו כי הגורמים המקצועיים לא התנגדו להסדר הפשרה אלא רק עמדו על הקושי הנוגע להיקף מעשה בית הדין.

דיון והכרעה

20. לאחר שנתתי דעתי להסדר הפשרה, לעמדת הגורמים המקצועיים במדינה, ולתגובת הצדדים, כמו גם נוכח הערכתי בדבר הסיכונים והסיכויים העומדים ביסוד ההליך, מצאתי לנכון לאשר את הסדר הפשרה.

21. סבורני כי הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים בסיוע המגשרים, לרבות בהתייחס לסכום ההשבה ולקבוצת הלקוחות הזכאים, משקף באופן נאות את מכלול הסיכונים והסיכויים בהליך. לעניין זה אני מביא בחשבון גם את החיסכון במשאבים בניהול ההליך, את עוצמת הטענות העומדות לזכאי, את העובדה כי נוכח ההסדר הרגולטורי, ממילא אף מתקיימת הלכה למעשה גם הסדרה עתידית, וכן את העובדה שהסדר הפשרה מציג דרך יעילה, אפקטיבית ופשוטה למתן הפיצוי לחברי הקבוצה הזכאים לכך.

1. לא נעלם מעיני הקושי שמציגים הגורמים המקצועיים במדינה בדבר היקף מעשה בית הדין, ובהתייחס לעובדה כי קיימת חפיפה חלקית בלבד בין קבוצת הלקוחות הזכאים לפיצוי, ובין הקבוצה עליה חל ההסדר. אכן, במקרה הרגיל אין מקום להכפיף חברי קבוצה שאינם זכאים לפיצוי למעשה בית הדין הנגזר מהסדר פשרה שאושר. עם זאת, סבורני כי הצדק במקרה זה עם הצדדים באשר למצב המשפטי, למצער מצב בלתי ברור, שהיה בעניין הצגת העלות נשוא בקשת האישור, אם בתעריפון ואם בעת ביצוע הפעולה על פי כללי הגילוי הנאות, בטרם מכתב המאסדר, ודומה כי אף בטרם מכתב המפקח על הבנקים מיום 10.12.2025. בעניין זה אף מצטרף אני, עם כל הכבוד, לדברי כב' השופט גרוסקופף לפיו קיים לכל הפחות ספק אם קיימת בדין חובה לפרסם ולגלות את העלות המקסימלית, וכן כי לא מן הנמנע שדרך זו של הצגת העלות אף יכולה לגרום לבלבול והטעייה. בסופו של יום, הסדר הפשרה מביא בחשבון את מכלול הסיכונים והסיכויים בהליך, והתוצאה לפיה מעשה בית הדין יחול על חברי קבוצה שאינם זכאים לפיצוי (אך נהנים מההסדרה העתידית כפועל יוצא מההסדר הרגולטורי), כמו גם סכום הפיצוי לזכאים, משקף מכלול זה, ואין לפסול הסדר פשרה רק בשל כך שקיימת חפיפה חלקית כאמור.

2. בנסיבות העניין דנן לא מצאתי כי נדרש מינוי בודק, בהתחשב בין היתר בעובדה כי הסדר הפשרה גובש בסיוע ובהמלצת מגשרים מנוסים, וכן בהתחשב בכך שבדיקת והערכת הנתונים, ששימושו בסיס להסדר הפשרה, אינם דורשים מומחיות מיוחדת. סבורני כי מינוי של בודק, יעכב את ביצוע הסדר הפשרה ויהיה כרוך בעלויות נוספות מבלי שתצמח מכך תועלת ממשית.

3. הנה כי כן - מצאתי כי סיום ההליך בדרך של הסדר הפשרה המוצע יהיה לטובת הקבוצה, בהתחשב במהותה של הבקשה והרקע לה. סבורני כי שקילת הסיכונים אל מול הסיכויים ביחס לכל אחד מהצדדים, כמו גם המשאבים שידרשו לניהול ההליך, מובילים למסקנה לפיה יש מקום לאשר את הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים. עוד התרשמתי כי בהסדר הפשרה מגולמים יתרונות משמעותיים לקבוצה.

4. הריני לאשר אף את סכומי הגמול ושכר הטרחה שהומלצו על ידי הצדדים, והמועדים לתשלומם, שכן סבורני כי מדובר בסכומים סבירים בהתחשב בשלב הדיוני בו הושגה הפשרה, בתועלת שהושגה לקבוצה מההליך, ובסכומי גמול ושכר טרחה המקובלים במקרים דומים.
5. בתוך 14 ימים ממתן פסק הדין יפרסמו הצדדים, על חשבון המשיבים, הודעה בדבר אישור הסדר הפשרה בהתאם [לחוק תובענות ייצוגיות](#) בשניים מארבעת העיתונים היומיים הנפוצים בישראל. גודל הפרסום יעלה בלפחות 33% על הקבוע [בתקנות הגנת הצרכן \(האותיות בחוזה אחיד ובתנאי הכלול במידע אחר המיועד לצרכן\)](#), תשנ"ה-1995. נוסח ההודעה יועבר לאישור בית המשפט בתוך 7 ימים.
6. המזכירות תעביר פסק דין זה למנהל בתי המשפט לשם רישומו בפנקס התובענות הייצוגיות.

ניתן היום, י"ט אדר תשפ"ו, 08 מרץ
2026, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה